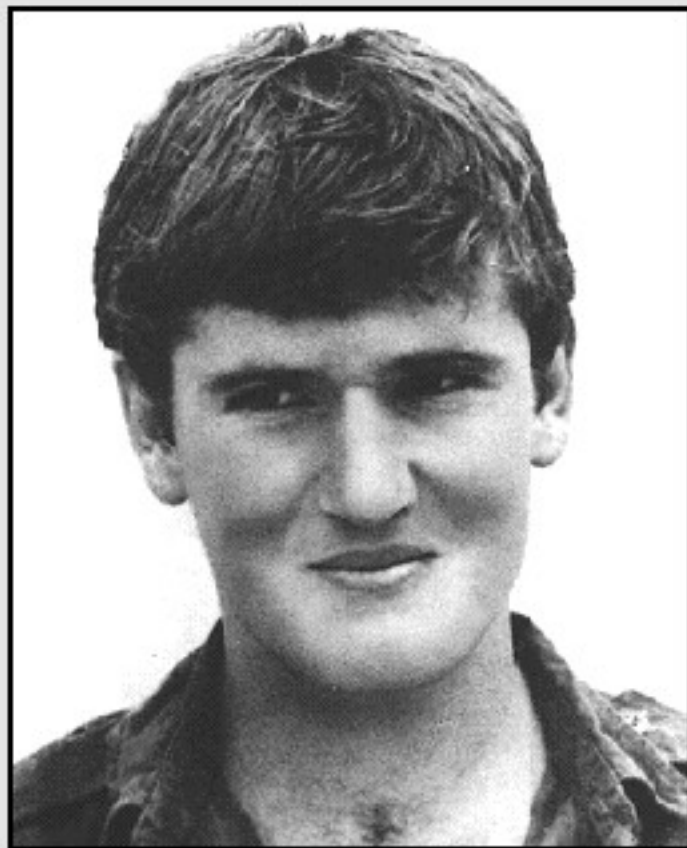

לזכרו של יוסף ז"ל

יוסף ז"ל

ז"ל

על דני

הייתי בהריון כשדני נהרג ואמרתי לעצמי שאם יוולד בן אקרא לו דני. לא בגלל שככה נהרג, להיפך. פחדתי שהמזל של דני יעבור לילד, אבל הרגשתי שאני חייבת את זה לדני, ויותר להוריו. אני חייבת לדני חלק גדול מהילדות והנערות שלי. באתי למושב בתחילת ביי"ס יסודי ועד כמעט סוף התיכון רוב החוויות שלי קשורות בדני. שנינו היינו חברים עוד לפני שקראו לזה "חברות". זה חומר לספורים ארוכים. קשה לי לכתוב עליו כי זה כמו לכתוב עליו.

כשנודע לי שהוא נהרג מיררתי בבכי שעות ארוכות בלי אפשרות להפסיק. חשבתי מתוך חוסר הסתגלות שזאת טעות. אח"כ התרגלתי ואני לא בוכה אבל עד עכשיו, כמעט חמישה חודשים, אני עוד לא מבינה בכלל שדני נהרג. בזמן האחרון במילא לא ראיתי אותו כמעט אז לא נוצר שינוי פתאומי ולכן אני שוכחת לפעמים שהוא איננו.

להזכר בכאב של המשפחה שלו זה כמו לעמוד לפני תהום. אז אני זזה הצידה כי קשה מידי לראות אותם ולהיות מנגד. כשבאתי אליהם חפשי בתוי פניהם את דני וראיתי אותו. אבל כשראיתי אותו בוכה לא יכולתי.

היה לו גוף שהיווה שילוב מקסים של חוזק ועדינות. כמו אל אהבה צעיר. הוא היה ילד-אור. קרן ממנו יחס חיובי לחיים, משהו כמו תבונה, או אהדה. וגם באופן פיזי קרן ממנו בגלל הצבעים שלו - אדמוני ויפה עיניים.

את הצורה הטובה שלו ואפילו את החיוך המיוחד שלו אפשר לראות. בתמונות. אבל איך דני הרוחני היה, צריך להיות כשרוני מאד כדי לתאר. זה הדבר הכי חשוב ואת זה הכי קשה להעביר.

הוא היה יוצא דופן ביושר שלו שהלך יחד עם נאמנות בלי פשרות ועם אומץ פיזי ורוחני. הוא היה גם מסוגר. רק לפעמים וליחידים סיפר דברים חשובים. בזמנו אמרתי לו שהוא חושש מאנשים ושומר על עצמו יותר מדי. כיום אני חושבת שגם זה נובע מנאמנות. הוא לא אהב להתפלסף ולהתלבט. בדרך כלל הוא הלך לפי החוש הטבעי וגם בזה היה טמון חלק רב מהחן שלו - שהדברים אצלו לא היו מאולצים.

כמובן שהיו לו גם צדדים חלשים - למשל הוא לא ידע כל כך להפסיד. אם הוא לא חשב שיש לו סיכויים לנצח הוא העדיף לא להתחרות. אבל את זה אני זוכרת מהזמן שהיינו קטנים. יתכן שהשתנה כשהתבגר. ובטח היו לו עוד חולשות שעכשיו קשה להזכר בהן.

מי שלא הכיר את דני ויקרא מה שכתוב כאן זה לא יתן לו תמונה של דני. גם מפני שלא הצלחתי, אבל גם מפני שכתבתי בעיקר להורים שלו ולאלה שהיו חברים קרובים שלו ושלי פעם.

היתה לווייה אבל משהו עדיין ממאן לקבור את דני. אבל אנחנו ממשיכים בחיים שלנו וכדי שלא אאבד את דני פתאום, בעוד הרבה זמן, ניסיתי לכתוב עליו משהו אמיתי.

צביה

חויות שלי עם דני

ב החוויה הראשונה המשותפת לדני ולי מונצחת בתמונה. שם רואים את דני: ילד מנומש ומסופר קצר, המגן בתקיפות על זבוב. זה קרה בגן הילדים כאשר הגננת ערכה אותנו למשפט על הזבוב. אציקה היה התובע, ואילו אני הייתי השופט. דני היה הסגור של הזבוב. וכמובן, הזבוב יצא זכאי.

ד הצלקת הקטנה על יד שמאל. באותה תקופה, זה היה דבר חשוב. ובעל משמעות עמוקה, ואילו יותר מאוחר זה נהפך למין בדיחה משעשעת. רק היום מקבלת הצלקת את המשמעות האמיתית שלה. הכוונה היא כמובן, לברית הדמים שנכרתה ברוב טקס בכיתה ה'.

ו עד לפני שנים לא רבות ניטש הוויכוח אם דני או יענקי שברו את החלון בבית של שרואליק נידרמן. לי יש הרושם שזאת דווקא עבודה של דני. מכל מקום - את השטיפה מהאמא של שרואליק, אני קבלתי.

ח כשהיינו בני שתיים עשרה בערך הגיעה לבן-עמי משפחת פרלמן. תוך שבוע התברר כי שנינו מאוהבים עד מעל לאזניים בבת הצעירה. ואז התחילו התקופות של ה"ברוגזים" שבהן יצא לי לחכיר בצורה יסודית צדדים חדשים באופיו של דני. הקשיחות, העקשנות. במשך שנתיים או שלוש, היו "ברוגזים ושולמים" לסרוגין וצביה היתה חברה של דני ושלי, גם כן לסרוגין. כיום הנערה נשואה והיא הספיקה עוד לפני כשנה וחצי לחטוף מדני עקיצה בדבר הבטחה שהבטיחה לפני המון שנים להתחתן רק עם דן המושך הבטיחה, ולא קיימה.

י"א דני היה זריז וגמיש, ובעל כושר גופני. והדבר התבטא יפה בתוצאות ובציונים של שעורי התעמלות. ואילו אני שהרגשתי עצמי קצת כבד ומגושם בשעורים הנ"ל חשתי עצמי שלא בנוח כאשר הנושא היה ספורט. אך דני, בעדינות ממש באלגנטיות ידע לסדר תמיד כך שארגיש טוב.

י"ב בחופש הגדול שבין כיתה ו' ל ז', היינו במחנה באזור טבעון. בתוך חורשה גדולה, שהגישה אליה הייתה בדרך מפותלת. באחד הימים החל ויכוח בין דני ובין כולם, בענין שושנת הרוחות. שום דבר לא הצליח לשכנע אותו שאנחנו הולכים צפונה, אפילו לא המצפן. הולכים דרומה וזהו זה. ככה הוא אמר.

קשה לשכוח את שעורי הנהיגה הראשונים על הוספות שהיינו סוחבים מהאחים הגדולים. זה היה אחד התחומים הבודדים בו הקדמתי את דני. אבל דני למד מהר, ולא פיגר. אחד השעשועים של התקופה ההיא הסתיים בכס שדני נחבט קשה מהגלגל הקידמי של האופנוע שלי. הדבר קרה די באשמתני, אבל כשהוא ראה את הפרצוף החיוור והמבוהל שלי, הוא הבליג, ולא קיטר.

צבא

עד היום מצלצלות לי באזניים המילים של רפי אבל, דני מתנהג כמבוגר יותר מכל שאר הילדים ובאותם ימים לא ירדתי לעומקם של הדברים. ורק היום אני מבחין בגישה הרצינית והיסודית שלו לכל מיני בעיות שאותנו לא העסיקו כל כך באותה התקופה. מתחת למעטה הקשיחות ועקשנות מסתתר דני עדין ורגיש. דבר שבא לידי ביטוי בהמון הזדמנויות. ההזדמנות האחרונה והטריה שבהן היתח בפגישה הראשונה שלנו לאחר המלחמה, שלא כמו רבים אחרים, דני סיפר פחות על מה שעשה, איפה היה וכדומה והרבה שפך את ליבו על חברים טובים שנהרגו, נפצעו, על אנשים שהתרשם מהם לטובה תחת אש ועל כאלו שמהם התאכזב. ואפילו עד כמה דאג לי ושרק עכשו נגמרה בשבילו המלחמה כשהוא רואה אותי בריא ושלם. מאמא, התחיל דני החילוני מבקש להדליק נרות בערב שבת לזכר חברים שנהרגו.

בשבת הראשונה שדני הגיע הבייתה עם רובה הוא קפץ אלי להתייעץ בנושא ניקוי הנשק עם החייל הוותיק, אני שהייתי אז כבר שלושה חודשים בצבא התגאיתי מאד ללמד אותו את נקודות התורפה של הרובה. לאחר כחצי שנה חטפתי מדני נזיפה חמורה בדבר הקלצי המזוהם שאני מסתובב אתו ללא בושה.

חבר ילדות
דורון מזרחי

"לגמור את החממות"...

"דני הגיע ליחידה לאחר שתי שנות-שירות ביחידה אחרת. הכרתי אותו עוד קודם לכן, וידעתי שהוא חייל טוב ובעל כישורים המתאימים ליחידה. בטרם הגיע צלצל אלי באחת השבתות, סיפר לי שהוא רוצה להצטרף ליחידה, ושאל אותי אם אמנם זה כדאי. היתה זו תקופה של שלווה ושקט ביחידה והברדק חגג. היתה זו התקופה שלפני ויניק... תיאורתי באזניו את החיים ביחידה בצבע ורוד. אמרתי לו שאמנם כדאי לו להצטרף, שלא עובדים קשה, שיש הרבה טיולים, ניווטים עם ג'יפים וכד', מעין נופש. הענין תפש אותו, שכן עד שהגיע ליחידה, כבר השקיע הרבה ביחידתו הקודמת, וכשבא אלינו — והוא אמר לי זאת כמה פעמים, הוא בא למעשה ע"מ לגמור את השירות שלו בשלווה. כשהגיע דני ליחידה סרבו לקבלו בטענה שיש תקדימים שהשאירו טעם רע בקבלת חבריה מיחידות אחרות ליחידה. הדבר כאב לי, כי הכרתי את דני וידעתי שהוא מסוגל להצליח גם ביחידה שלנו. הלכתי לסמ"פ ואמרתי לו שאנחנו עומדים להפסיד בחור מצויין אם לא יתקבל. הסברתי לו שאני מכיר את דני, ואסור לנו לעשות את המשגה ולא לקבלו. לאחר התיעצות נוספת עם מפקד-היחידה בא אלי הסמ"פ ואמר לי: 'שמע החלטנו לקבל את דני, אבל אם הוא לא יהיה בסדר, נעיף את שניכם מהיחידה'.

התמונה הראשונה הקשורה בדני שזכורה לי היא כשהגיע ליחידה. אני זוכר טוב. צהוב וקצוץ שיער, ביישן, מתנצל על התספורת הקצרה שלו. הסביר שהכריחו אותו, לא היתה לו ברירה. מיד לאחר שהגיע, יצא הביתה לחופשה חקלאית. אנחנו יצאנו אז לסידרת ג'יפים, וראיתי אותו שוב כשהזרנו מהסידרה. כל הגיפים עם אביזריהם השונים היו מטונפים, וכשהתחלנו לנקות אותם, דני הצטרף ועזר לנו, למרות שלא השתתף בסידרה. זכור לי היטב שיניב ואני ניקינו מא"ג, ודני הצטרף ועזר לנו. המעמד הזה מונצח בתמונה. בתחילה היה דני ביקורתי בכל הקשור ביחידה. הירבה לשאול, לתמוה וערך השוואות עם היחידה הקודמת שבה שירת.

"אחד הדברים שבלטו באישיותו של דני לאורך כל שירותו היה הקשר האמיץ שלו עם הבית. מעולם לא נתקלתי בחייל שכל כך קשור לביתו, וכל כך דואג להוריו ובני משפחתו. דני ניצל כל הזדמנות לקפוץ הביתה, לעזור להוריו או אפילו רק לראות מה שלומם. היה מרבה לכתוב מכתבים הביתה, בעוד שרוב החבר'ה מיעטו לכתוב אפילו לחברות..."

"במלחמה הצטרף דני לכוח שנמצא ב-104. הזדמנו יחד תחת אש רק בקרב החרמון השני. ברכבל העליון היתה קבוצה של חיילים סורים מתחתינו. הקבוצה נתגלתה ע"י כוח של 'גולני' על הרכס ממול, וארטילריה כוונה אליהם, אך הפגזים נפלו קרוב מאוד אלינו. דני ואני התקדמנו לעבר הסורים והשלכנו לעברם כמה רימונים. רצייתי להתקדם ולהשקיף

מעל הסוללה, אך דני עצר אותי: 'לא כדאי, בוא נחזור חזרה' אמר. איך שעזבנו, נפל שם פגז.
"המלחמה מותירה אחריה זכרונות על אנשים שאינם איתנו עוד. פעם דיברנו דני ואני על המלחמה והרישומים שהותירה. לדני הציקה העובדה שאנשים חוזרים במהירות כה גדולה לשיגרת-החיים הרגילה, סרטים, ריקודים ושמחות פומביות — כיצד הם יכולים?"

"אחרי המלחמה היינו ברמה, בגיבתה אל חשב. יום אחד עלינו על גג אחד הבתים וראינו יונים. החלטנו לצוד אותן. התקרבנו בשקט, והשלכנו עליהן אבנים. כמובן שביונים לא פגענו, ולעומת זאת האבנים נפלו בחצר ליד מילואימיניק אחד שישב וצלה ברוזים בסיר. הוא קרא לנו ושאל מה אנו מחפשים. שאלנו אותו אם הוא יודע היכן אפשר למצוא ברוזים בסביבה. הוא הביאנו לאיזו חצר, בה היו ברוזים, תרנגולות והודיים — ג'יחיות שלם, מוקף בגדר. הינחנו את הנשק בצד, נכנסנו פנימה והתחלנו לרדוף אחרי ברוזים. תפסנו שנים, והבאנו אותם לחבר'ה. ביקשנו שיבואו ויעזרו לנו אך איש לא רצה לעזור, אמרו לנו: הרי אין לכם אומץ לשחוט אותם כלל... כשהתקרבנו למטבח, הקימו הטבחיים

צעקות: 'זה לא בשר כשר'... סחבנו מהמטבח כמה כלים. אחד הטירונים, מושב'ניק, שחט לנו את הברווזים בלי בעיות. אנחנו תפשנו כל אחד ברווז, ניקינו, מרטנו — חתכנו את הבשר לחתיכות, והתחלנו לצלותם על האש. ועדיין איש מהחבר'ה לא גילה בהם ענין. כעבור זמן־מה התחיל הבשר להדיף ריח, וכולם יצאו מהחדרים. חטפו לנו סטייק אחרי סטייק מן המחבת. אחרי שגמרנו עם הברווזים תפשנו יונים בבתים סוריים שבסביבה. היינו נכנסים לאחד החדרים, סוגרים את הדלת מאחורינו ומתחילים בקרב. היינו רודפים אחרי היונים, היה אבק, נוצות, רעש — והיבול: כעשרים יונים. הבאנו אותם לחבר'ה ורצינו לבשל. באו החבר'ה ואמרו שיונים זה סמל־השלום, ושזה לא יפה שתם כך להרוג יונים. לבסוף ריחמנו על היונים ושחררנו אותן.

"דני אהב מאוד לנהוג בגיפ ולא החמיץ כל הזדמנות לנהוג. פעם עברנו בגיפ ליד ראש־הנקרה. לפתע הבחנו בחזיר בצד הדרך. דני ירה בו בלי לחשוב פעמיים. הבאנו אותו לאחד הקיבוצים בסביבה שם הוא הוכנס למקרר. מאז בכל פעם שרצינו לאכול סטייק, היינו הולכים לקיבוץ, לוקחים חתיכת בשר, נוסעים לקצב לנהריה שיחתוך לנו אותה לסטייקים ומשם לסטייקיה...

תקופה קצרה עשינו במוצב בקו. היינו די מבדדים ומנות-קים. בלילה יצא לנו לשמור ביחד לעיתים קרובות. היו אז ימים קרים. היינו מדליקים תנור בעמדה, צולים טוסטים, מבשלים קפה. דני עמד תמיד על כך שנתבונן היטב ולא נזלזל בשמירה. העמדה היתה מוקפת בשקי-חול. כשהיית עומד זקוף היית חשוף לרוח. והרוח היתה קרה וחזקה מאוד. לעיתים היה מתחשק פשוט לשבת ליד התנור ולשכוח מהכל. אך דני לא הירשה. אמר שזה מסוכן, ולא כדאי לזלזל בשמירה.

במוצב היה עלינו לישון לבושים, ולהיות מוכנים לרוץ מיד לבונקר, במקרה של התקפה. דני העלה רעיון שבמקום לרוץ לבונקר — נישן בבונקר. שנינו לקחנו מיטות והלכנו לישון שם. בעיני החברה זה לא מצא חן. אבל אנחנו ציפצפנו. וכשהייתה הפגזה וכל החברה היו רצים לבונקר, היינו שוכבים במיטות וצוחקים... בכל ערב לפני השינה היינו מבצעים כפיפות-בטן. הבונקר היה חשוך, וכל פעם עם ההשכמה ביום או בלילה היה עלינו להדליק נרות".

"דני אהב מאוד לעבוד, לעזור לאחרים. תכונה שהיא נדירה למדי בצוות ותיק. פעם חזרנו מאיזה מקום והיה עלינו לפרוק משאית עמוסה. כמו שעצרה המשאית נעלמו כמעט כל החברה למקלחת. נשארנו שם מספר חברה לבד ופרקנו את הציוד. כשגמרנו באנו לחזר. ראינו חברה חוזרים מה-

דברים לזכרו של סניף ד"ל

מקלחת. דני לא יכול היה להתאפק והכניס לאחד החבר'ה איזו עקיצה, שהביאה אותו מאוד במבוכה. כשדני היה מתרגז, הוא היה מבטא את מה שהוא חושב, ישר בפנים".
"דני היה מתחבר בקלות עם כל אחד. כשהיה שונא מישהו היה נותן לו מיד להרגיש בכך. אך כחבר לא היה טוב וקרוב ממנו".

"היו בין החבר'ה שהקפידו מאוד על מרחק ביניהם לבין בני מחזורים. מאוחרים יותר. אצל דני הוותק לא היווה גורם כלל. לא היה לו איכפת אם היה זה קצין או סירון, שניהם היו זוכים לאותו חיוך ואותה הבנה. כשעבד. תקופה קצרה בהדרכה הפליא את כולם ביחסו אל הסטיוונים, הוא היה משוחח איתם על נושאים שמעבר לתחום ההדרכה, והיה ממש מתייעץ איתם, ובכל זאת לא פגע הדבר ביכולתו לפקד ולהדריך. דני אמר לי לא פעם שבא ליחידה כדי לסיים את השירות בצורה נעימה".

הוא לא התלהב משיעורי-כושר ולא חשש להביע את דעתו בנידון. אך ברגע שהיה עליו להשתתף בהם הוא היה מבצע אותם על הצד הטוב ביותר.
המ"מ :

"דני היה מתעקש על דברים מסוימים שגרמו גם לויכוחים בינינו. היה לי קשה להתווכח עם דני. במקרים מספר נראה לי כאילו אני מתווכח נגד עצמי, אך בלא דרגות על הכתפיים.

חשבותי שאילו הייתי סמ"ר הייתי מתנהג כמוהו. מכיר
ביכולתו מזלזל בדברים פעוטים, ולפעמים מפתיע לטובה.
היו ויכוחים ארוכים, אם להוציא את צוות הסמ"ר לאימוך
כושר מרוכז, או, לפי דעתו של דני, לסמוך על זמנתו האישית
של כל אחד לבצע שיעור-כושר בעצמו. אני מנסה להסביר
לדני שלא לכולם משמעת עצמית וכושר טבעי כמו שיש לו.
לבסוף ה"זרנה" פוסקת ודני כועס".

"לעתים בשבתות, כשלא היינו יוצאים לחופשה, הייתי מבקר
אצל דני בביתו. זכורה לי פעם, שיצאנו ביחד לבקר את
החברה שלו. אני לא כל כך רציתי בכך, אבל הוא לחץ עלי.
יצאנו שלושתנו לנהריה... לא הרגשתי כל כך בנוח. דני
הולך עם חברתו ואני כמו מיותר... כנראה שדני הרגיש
בכך, ואמר לחברתו: בואי נחזור הביתה. אחר-כך חזרנו
ליחידה. לדני היה יחס מיוחד לאוטו של המשפחה. הוא
אהב מאוד לנהוג בו. פעם באתי לביתו והמתנתי עד שיגיע.
פתאום מגיע דני עם האוטו, מרכיב משקפי-שמש, נראה כמו
איזה דון-ז'ואן"...

"פעם יצאנו לאכול במסעדה. לא היה לנו די כסף. המלצר
הסכים למכור לנו שני סטייקים בכסף המועט שהיה לנו.
כשהגישו את הסטייקים בדקנו, כמנהגנו, למי הסטייק גדול

יותר, והמקופח היה מקבל חתיכה מזה ששלו גדול יותר. כך היינו משתווים. כשסיימנו לאכול את הסטייק היינו צמאים, וביקשנו לשתות מים. המלצר ריחם עלינו ופתח לנו שני בקבוקי-קולה. מאז אנחנו מבקשים תמיד מים במסעדות".

כחודש-וחצי לפני מועד שחרורו יצא דני ללמוד את תורת ההסתדרות, אותה ידע על בוריה, בצוותים הצעירים. לאחר מכן הוצע לו להדריך את נוב' 73 שעמדו להתחיל קורס-סיור. דני רצה מאוד להדריך בקורס-סיור, שמע רבות על הניווטים ורצה ללמוד את התורה. רצה להכיר את הארץ היטב. לכך אין לך דרך טובה יותר מאשר להדריך קורס-סיור. כדי שידריך בקורס נדרש לחתום כחודשיים. דני היסס רבות, ולבסוף השיקול שהכריע נגד חתימה היה הרצון להיות שותף להרחבת-המשק ובניית-החממות החדשות.

"דני היה בין ה'אזרחים' הבולטים בצוות. דיבר הרבה על המושב, על העתיד, על הבטחון, שלום, חממות. ביקש עוד ועוד לצאת הביתה, למושב, לעבוד, לבסוף קיבל חופשה ארוכה לעבוד במשק.

תקופה מסויימת יושבת היחידה בקיבוץ דפנה — פשיטה ללבנון, פיצוץ בית. הצוות מתיחס לאלה בזלזול. הם, ה'יוותיקים', לא מתרגשים. סריקות אחרי מחבלים בגליל, העוברות בהדרגה לצד השני של הגבול, רדיפה אחרי חוליות של פת"ח, פטרולים מונעים...

תקופה מסויימת יושבת היחידה בקיבוץ דפנה — פשיטה
ללבנון, פיצוץ בית. הצוות מתיחס לאלה בזלזול. הם, ה-
"וותיקים", לא מתרגשים. סריקות אחרי מחבלים בגליל,
העוברות בהדרגה לצד השני של הגבול, רדיפה אחרי חוליות
של פת"ח, פטרולים מונעים ...

פעם, שעה שיושבים בכברי וממתינים לפקודות מבצע, מופיע
דני, העושה אותו זמן בבית, על קטנוע. כשהוא נוסע חזרה
הביתה הוא משאיר בנו את טעם חייה-האזרח המיוחדים
והקרובים.

עוברים לשלומי. לדני זה קרוב לבית כדי לבקר בו
מדי-ערב. שוב ושוב מבקש הוא לצאת הביתה, כדי "לגמור
את החממות". דני כבר בקושי רואה עצמו חייל, רוב הזמן
מדבר על חממות שיש לבנות ועל אבא במילואים. משתדלים
להקל עליו ומאפשרים לו לצאת כמה שיותר.

"לפני טבח-מעלות, רדפנו את החוליה שביצעה את הפשע.
סרקנו שלוחה מיוערת. היינו בפריסה מלאה כשדני בקצה
השמאלי של הכוח. היתה הרגשה של סיכוי להיתקלות. מדי-
פעם צעקנו לדני לעצור ולא להקדים אותנו כל כך — הוא
סרק בסבך השיחים בארזות וביסודיות כשאנחנו מפגרים
אחרי כל הזמן. ואמנם דני היה הראשון שזיהה את עקבות
המחבלים בתוך הסבך".

"במשך אותו השבוע שלפני נהריה, הוקפצנו כמה פעמים
לסריקות באזור. אני זוכר היטב את הסריקה האחרונה :

ירדנו מהמסוק חמישה חברי'ה ודני ביניהם והתחלנו להתקדם בואדי. לנו היה ברור שאין בואדי נפש חיה, וואדי לא חבלנים, אבל קיבלנו הוראה וצריך היה לבצע. כמוכן שהרצון לבצע היה קטן. הלכנו בשני טורים כשכל פעם הטור שדני בראשו שובר לכיוון השביל במרכז הוואדי, כי בצדדיו היה סבך שקשה לעבור דרכו. דני כעס על שאנחנו מבצעים דבר שהוא כניגוד להגיון, רק בשל רצון הפיקוד.

"בשלב מסויים התישבנו לנוח כשדני מתקיף בדבריו את שיטת העבודה נגד המחבלים. לפתע נראה חג מעלינו מסוק ובר מפקד היחידה. בידי דני היה מכשיר הקשר. מפקד היחידה שאל בקשר: 'מה המסיבה באמצע הוואדי?' ודני עונה לו ברוגזה: 'עושים אורגניזם'. מפקד היחידה הבין לרוחנו, איחל לנו 'בהצלחה' וטס הלאה."

יום חמישי

משפחת סנש היקרה!

רק אתמול נדע לנו על האסון הנורא.
עד אתמול לא ידענו שדני נמנה על קורבנות הרצח הנתעב בנחריה. שמענו על כך ברדיו.
ועמנו ונעצבנו ולא ידענו.

אנחנו נמצאים בקנדה כמדריכים במחנות נוער יהודיים מטעם הסוכנות. כך
שהשתחררנו חודש לפני הזמן. כך נוצר הנתוק בינו לארץ, לכם. אנחנו מקבלים עתון רק
אחת לכמה ימים וכשהוא מגיע, הוא כבן שבוע.

פתחנו את העתון ונחרדנו, מודעת האבל, הכתבה.

שנתיים קשות ומלאות חוויות חיינו עם דני בצוות ואחרי שעזב אותנו, נשאר הקשר
אמיץ.

שלושה ימים לפני שנסענו היינו אצלכם. בדיוק גמרתם לפרוק את מלט ודני גם נראה
כך. הוא התבדה: "לא ידענו שהמלט יגיע כ"כ מהר, נמכור אותו בשוק שחור". למחרת
הוא בא לי-ם עם כל הצוות, לפגוש את חיים גורי ואותנו ולהזכר בשי. בשי שהיה חיפוכו
הגמור, בשי שיחד נסעו הביתה בטרמפים, ושי היה דוחק בדני לא לוותר לאחרים
ולהדחק. מי שמכיר את שניהם מתייך לזה. ודני בפגישה היה כמו תמיד, ישר עם עצמו
להחריד, קיצוני בדעותיו ועם זה תמים בצורה מפתיעה. עם החיוך העצור שכאילו מונע
כל הזמן מהצחוק הרועם להתגלגל.

אכתבי תנחומים לאשתך ejo fe דני ז"ל

דני תקף את גורי על שהוא מרבה בסמלים, הופך הכל להרואי. הנושא היה "החולכים ראשונה", על הגדעונים של כל תקופת. דני שנא פטפוטי סרק, אף פעם לא הלך סחור סחור. או ששתק, או, שכיון את דבריו, חדים, ברורים ואפילו תוקפניים לליבו של הנושא, ישר בפנים. הוא אף פעם לא ייפה את הדברים. יושרו האישי היה מורה הדרך שלו וכולם העריכו אותו על כך, וגם אם לא הסכימו איתו תמיד.

דני נחשב כפנתר, בקפיצותו, בגמישותו, בזריזותו. היה לו כושר גבוה ועם כח הסבל שלו יחד הוא באמת היה תופעה.

היו לנו לאחרונה פגישות מרגשות איתו. אחת היתה על שיא החרמון, כשהוא בא עם חבריו מגולני להחליף אותנו, תוך כדי הפגזה קשה והעברנו לו את כל הציד החם שהיה לנו במערה כדי להקל עליו ככל יכולתנו לפני שאנו עוזבים.

פגישה אחרת במעלות, כשנפגשנו לפני הפריצה ואחריה, לפני אותה כיתה מלאה ילדים טובחים.

הפסקת האש הוציאה מפי כולנו אצות-רווחת ארוכה כנצח, ודני אמר בפגישתנו האחרונה שאחרי הצבא, הוא רוצה להתנדב להכות במחבלים ברחבי העולם במשך שנה. הוא לא הודה בזה בפני איש, אבל תכונותיו ומעשיו כולם הם ההוכחה לגדעוניות שבו, לאומץ שלו.

על מותו של דני לא יכולים להיות ניחומים, חוסר היכולת שלנו להיות אתכם פיזית מגביר את חוסר האונים שלנו, את הרגשת הריקנות. אנחנו כואבים יחד אתכם, נזכרים בתכונותיו, בקומתו ובמעשיו הזכרים..

לוני רפאל

לזכרו fe סנה דני ז"ל

9.6.74

דני סנש

כשהגיע ליחידה היה כבר לוחם, לוחם טוב. הגיע בשקט והשתלב בצוות ללא רעש לאט לאט אך בהצלחה. כעבור תקופה קצרה בצוות היה ראשון מהמניין. דני היה ידוע בצוות באהבתו לבית, למשק ולעבודה. כל הזדמנות קטנה בקש לצאת הביתה לכמה שעות כדי לעזור, אם במשלוח ורדים ואם בקבלת אפרוחים. במלחמת יום הכיפורים, לחם עם היחידה ברמה והיה שותף לכיבוש החרמון. את המלחמה עבר ללא פגע, אולם לאחר המלחמה בקר במשפחות החברים שנפגעו ועודד אותן.

דני יכול היה להיות קצין טוב אך העדיף לא ללכת לקורס קצינים משום שלא אהב את חיי הצבא ומשום שאהב להיות עם אנשים ולא מעליהם.

ביום נפילתו, שעות אחדות קודם לכן, כששמע על השתלטות המחבלים על הבית אמר "חייבים להכניס להם".

לזכרו של סנע דני ז"ל

בשעת ציוות הכח על ידי הקצין, נשאל דני אם הוא יכול להשתתף, התשובה היתה:
"בדברים כאלה אני תמיד מוכן להשתתף". דני נבחר לפקד על חוליית הטיהור
הראשונה, תפקיד בעל אחריות, כושר פיקוד ובעיקר אומץ לב. דני מלא את תפקידו על
הצד הטוב ביותר ובאומץ לב.

לפני היציאה לעבר הבית הנצור, לחצנו ידיים למזל טוב, כולנו פחדנו מאוד והיו
מחשבות מלאות חשש. מצב זה נקטע ברגע שהתחלנו לנוע לכיוון הבית, כשדני מוביל
בראש.

אם הגורל החליט שדני צריך למות, זאת היתה הדרך הנאותה מבחינת דני, למען
מטרה שהיה שלם עמה והלך לקראתה עם כל הלב.
תמיד נזכור את דני סנע.

אנשי "צוותא"

סיירת גולני.

לזכרו fe סנש דני ז"ל

3.7.74

למשפחת סנש שלום,

היום-עשרה, ימים לאחר האסון, נודע לי בפעם הראשונה שאסון נורא פגע בכם, בנו באפן אישי. המכה הקשה, אני בטוח שאתם מרגישים זאת יותר מכל. תנחומים, ככל שירבו, לא ישנו את הנעשה ולא יחזירו את דני לחיים. זה כואב עד מאוד העובדה שדבר לא ישתנה צובטת את הלב.

דני, חבר, אח לצוות כשנתיים היה אגדה. אנחנו, החברה, ציינו לעצמנו ש"סנש הוא אגדה". לכן, עכשיו, כשאני כותב זאת בלשון עבר, לא תהיה זו חריגה מהאמת. תמיד אמרנו שדני הוא גבר, מוכן ללכת עם מילתו רחוק יותר מכולנו. דברים שכולנו פחדנו מהם, ללכת עד הסוף ואפילו לעזוב את היחידה, היחיד שעשה זאת - דני! קשה להבין את הניגוד באופיו של דני, מצד אחד קשיחות, מבט חודר והעמדת כל אדם במקומו - האמת בפרצוף תמיד, גם אם לא היתה נעימה תמיד לשמוע. ומצד שני, רגשנות, נטייה להיפגע ויפי נפש.

אני זוכר את דני באימונים הקשים ביותר, בכולם עמד כגבר אמיתי. אני זוכר את דני בא להלוויה של שי, חברו לטרמפים ושכנו למגורים, כל כך הרבה שאלות שאל: למה? איך? מה עשיתם?, אני זוכר את מבט הצער בעיניו. אחרי רצח הילדים במעלות - מבט הצער והזעזוע העמוק בעיניו.

לזכרו fe סנע דני ז"ל

לאחר כיבוש החרמון, כחגי נפצע, פגשתי אותו במערה, כשבא להחליף אותנו. חיבוקים, שמחה של שנינו שנפגשנו בחיים, על הארץ, אחרי הגהנום ושמו חרמון. כמובן, שלא שכח אפילו אז, להזכיר לי מקרה בו התווכחנו שנינו ולא היינו תמימי-דעת.

לפני שנסענו, כשהיינו אצלכם, אמר שהוא מוכן להקדיש שנה מחייו כדי "לחסל מחבלים", לא בשביל ההרגשה הטובה, אלא בגלל צו השעה, משימה לאומית. למילים אלו התנגד יותר מכל. ישבנו בשיחה אצל חיים גורי, על שי, התווכח אתנו חצי שעה שאנחנו פועלים לא בגלל "צו השעה" אלא בגלל הרגשה טובה אגואיסטית שלנו. המעגל נסגר, כשדני עושה בדיוק את הדברים שלהם התנגד במילים - הולך ראשון, "צו השעה", בגבורה ובגבורה נהרג.

אין מילים בפי ומכאן, מרחק של אלפי ק"מ מכס, בראייה מרחוק, אני משוכנע שרק בזכות שכאלה גיבורים לאומיים, לוחמים אמיתיים, יש לכולנו זכות להמשיך לחיות בארץ. במותם של גברים כאלה, קודשו לנו החיים.

שלכם דורון, קנדה.

לזכרו fe סנש דני ז"ל

משפחת סנש שלום!

רצה הגורל, ובמלאת שנתיים לנפילתו של דני, כפי שהיה ביום נפלו, אני מחוץ למדינה. הגורל הוא מוזר, הוא עיוור, הוא אכזר, הוא אשר גזל את דני מכם, מאתנו. אני זוכר בבירור, את היום בו קראתי בעיתון את הידיעה המרה. אני זוכר את תמונתו של דני מלא החיים, נבטת לי מתוך מלות הדפוס היבשות. בשעתו לא מצאתי דרך להביע את צערי, יחד עם זאת לא היה לי מנוח. נמצאה לי פשרה במכתב שכתבתי לאורי מיד לאחר מכן. לא מצאתי דרך הבעה אולי משום שאין ניחומים ואולי משום שלא הכרתי אתכם מספיק. היום אני יודע אתכם יותר ומסוגל לכתוב.

עברתם חוויה אכזרית ותקופה קשה אחריה, ויש לי הרגשה שלא היינו לכם לעזר, לא סייענו לכם לשאת בנטל האובדן, היינו כאילמים.

בביקורים שערכנו בביתכם הייתה לנו הרגשה שאתם מצפים מאתנו ליותר ממה שנתנו. ראינו בעינכם את הבקשה ולא נענינו. אני זוכר גם את הערב המרשים לזכרו של דני, את דני הניבט אלינו בין הגרברות והבוגנוויליות, את החברים מהכפר,

לזכרו fe סנה דני ז"ל

מביה"ס ומהצבא, לא פצינו פה. קשה למצוא הסבר לכך! אך בכל לשון - אין זו שחצנות! אם מותר לומר, אין בנו מתכונת אופי זו, לא יוהרה ולא הסתייגות אלא חוסר יכולת לבטא את אשר בתוכנו. יתכן ונפילתו של שי חודשיים לפני כן, הבהתה את החושים, חספסה את הרגישות - את הנטל על נפילת חבר פרקנו ונותרנו ריקים?! ואולי כבר אמרו אחרים את אשר היה לנו לומר. דני בצבא, ביחידה לא היה שונה מדני בכפר, בביה"ס ובבית. זהו אותו הדני באדרת מדים אחרת. זהו אותו דני שחונך ליושר וכנות, לעיתים עד כדי קיצוניות. זהו אותו דני שחונך לנאמנות לעם, לארץ לחברים, לבית לעצמו, תמיד של ובלתי מתפשר. זהו אותו דני שאתה מוצא בו את תווי האופי של האם והאב, אנשים מן החוץ באו, אנשי מזרח אירופה, נטולי בית ממש - הקימו משק לתפארת, נושאים בנטל הקיום של הארץ.

נטעו שורשים ולא צמחו באושים.

זכרו אותנו לעד!

אדי

לזכרו fe סנה דני ז"ל

מכתב זה נמצא לאחר 26 שנה, נכתב על ידי בת כיתתנו גליה צורי לאחר נפילתו של דני.

"עם דני למדתי בבית הספר העממי ובתיכון. זוכרת אותו לאורך כל שנות הילדות, נערות ובגרות. ילד רזה, ג'ינג'י, קורן חום ואור שאינם קשורים דווקא בצבע שערותיו. מאופק אבל נמרץ, ביישן וחרیف, נועז וצנוע. נער מתבגר, גדל במהירות פנטסטית, מסתגר ומתבלט ככולנו אך מבלי לאבד שמץ מהחן והכנות שבהליכותיו. כובש לב בעדינותו, בחוש ההומור השקט שלו, בשכלו וביושרו.

אחרי כן כבחור צעיר, חייל צנוע עוד יותר מתמיד, זרע מסביבו אהדה והערצה.

כל כך הרבה אנשים מכירים אותו מאותה התקופה, משכמו ומעלה.

מסוג הבחורים שחיוך של עונג עולה על פני כל בדברם עליו. דמותו החיונית, הביישנית מצטיירת לנגד עיני מצדדים שונים, במצבים שונים - כעין אוסף של שקופיות, חיה לעיני רוחי. קולו מצטלצל ברור ואופייני בעיני. תגובותיו, מעשיו חפציו - מכולם נובע אור אנושי כל כך, קרוב ושייך לכולנו, צומח מסביבתו בתואם מופלא. דומה כאילו כל דבר שנגע בו, כל אדם שבא עמו במגע, מוכנס למעגל האור הזה. חיוו הקצרים, הם בעיני, תמצית אורה וחומה (החום שלה) ישראל - דני סנש."